

Geestelijke begeleiding in de laatste levensfase

voor mensen uit diverse levensbeschouwelijke en culturele achtergronden

- een lijst met namen van geestelijk verzorgers en geestelijk begeleiders -

Illustratie: Len Munnik

Stichting Transmurale Zorg Den Haag e.o. / Netwerk Palliatieve Zorg
Haaglanden

Versie februari 2011

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord -----	3
Verantwoording en inleiding -----	5
Bahá-i en Soefisme -----	8
Boeddhisme -----	9
Christendom -----	10
Consulenten spiritualiteit en zingeving -----	18
Hindoeïsme -----	20
Humanisme -----	23
Islam -----	25
Jodendom -----	27
Vrijgevestigde geestelijk verzorgers -----	29
Uitvaartondernemingen -----	31
Colofon -----	33

VOORWOORD

Deze brochure “Geestelijke begeleiding in de laatste levensfase, voor mensen uit diverse levensbeschouwelijke en culturele achtergronden” heeft een voorgeschiedenis.

De eerste versie van deze brochure was een initiatief van de migranten-overlegtafel van Zorgbelang Zuid-Holland, regio West. Met deze brochure wilde de migrantenoverlegtafel een bijdrage leveren aan het verbeteren van de beschikbaarheid van geestelijke zorg en geestelijke begeleiding voor migranten in de laatste fase van hun leven.

Ook de zorgaanbieders, vertegenwoordigd in het Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden, onderschreven dit belang en willen graag gebruik maken van het netwerk geestelijk verzorgers en geestelijk begeleiders waaraan de migrantenoverlegtafel heeft meegewerkt.

De eerste brochure verscheen in mei 2008. De brochure is breed verspreid onder zorgverleners in de regio en ook landelijk is er veel belangstelling geweest voor de brochure.

In 2009 bleek dat de oorspronkelijke brochure toe was aan een herziening. In overleg met Zorgbelang Zuid-Holland regio West heeft het Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden de taak op zich genomen om de eerste versie van de brochure te herzien. Een werkgroep van geestelijk verzorgers en geestelijk begeleiders uit de regio is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van deze herziene versie. Veel dank gaat uit naar de leden van deze werkgroep:

Hr. J.B. Beijk, HagaZiekenhuis

Hr. H. van Dorp, Stichting Mara

Hr. J.H. Gerritsen, Haagse Raad voor Levensbeschouwingen en Religies

Hr. R. Kremer, Respect Zorggroep Scheveningen

Hr. D. Maddoe, Stichting Stiom

Mw. H. Mathura, Stichting Vrouwenorganisatie Sarita

Hr. B. Wessel, Medisch Centrum Haaglanden

Hr. M. Yilmaz, Haagse Wijk- en Woonzorg

Dank komt ook toe aan de initiatiefnemers van deze brochure: de migrantenoverlegtafel en de Haagse Raad voor Levensbeschouwingen en Religies

Mw. N. Altintas, Stichting Yasmin

Hr. A. Azahaf, MEE Zuid-Holland Noord, afd. Interculturalisatie

Hr. H. Feber, Stedelijke Ouderen Commissie

Hr. J. Gerritsen, Haagse Raad voor Levensbeschouwingen en Religies

Hr. S. Kisoensingh, Hindoe Ouderen Bond

Hr. S. Laisingh, Stichting Federatie Eekta

Mw. H. Mulder, Stichting Kaabasi

Hr. R. Ödek, Vereniging Turks Huis

Mw. T.D. Panday, Zorgcentrum Transvaal

Hr. J. Rasmijn, Platform Allochtone Ouderen Den Haag
Hr. L. Rbaibi, Bureau Bims voor integratieprojecten

Veel dank gaat ook uit naar Tineke van Werven, regioconsulent Zorgbelang Zuid-Holland Den Haag. Tineke was initiatiefnemer van de eerste brochure en is nauw betrokken geweest bij het hele traject van de herziening.

Alle betrokkenen wensen u een fijne samenwerking toe.

Marijanne Engel, projectleider Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden

Februari 2011

VERANTWOORDING EN INLEIDING

In deze brochure staan de namen van een aantal geestelijk verzorgers en geestelijk begeleiders vanuit diverse levensbeschouwelijke gemeenschappen zoals imams, pandits, predikanten, rabbijnen en pastores vermeld. Tevens staan er op de lijst andere geestelijk begeleiders genoemd die geestelijke, religieuze ondersteuning kunnen bieden aan patiënten binnen hun gemeenschap. Deze geestelijk begeleiders kunnen door zorginstellingen geconsulteerd worden voor patiënten waarvoor zij geen passende geestelijke zorg beschikbaar hebben. Ook staan er op de lijst organisaties en contactpersonen via welke instellingen toegang kunnen krijgen tot een breder netwerk van geestelijke verzorgers en geestelijk begeleiders. Via een aantal organisaties en contactpersonen kunnen instellingen ook hulp inschakelen bij het verzorgen van de overledene en het regelen van begrafenissen.

Doel lijst

Het doel van deze lijst is dat de geestelijke zorg of geestelijke begeleiding in de laatste levensfase beter wordt afgestemd op de behoefte aan geestelijke zorg van de patiënt en naasten waarbij rekening wordt gehouden met de levensbeschouwelijke en culturele achtergrond van mensen.

Geestelijke zorg is naast een goede behandeling, verpleging, verzorging en pijnbestrijding van essentieel belang voor het welbevinden van de patiënt.

Geestelijke zorg kan bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van leven in een levensfase waarin mensen geconfronteerd worden met zingevingvragen, afscheid nemen en rouw.

Herziene versie

Naast de aanpassing van bijvoorbeeld contactgegevens zijn er een aantal belangrijke wijzigingen in deze herziene versie:

- Er is gekozen voor een passender functieomschrijving van geestelijk verzorgers en geestelijk begeleiders.
Voor geestelijk verzorgers in instellingen is de omschrijving van de Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen (VGVZ) gevolgd. De VGVZ is een landelijke beroepsvereniging voor geestelijk verzorgers werkzaam in zorginstellingen in Nederland (zie ook www.vgvz.nl).
De VGVZ verstaat onder "geestelijk verzorger" diegene, die de professionele en ambtshalve begeleiding van en hulpverlening aan mensen vanuit en op basis van geloof en levensovertuiging realiseert in een zorginstelling, en die daartoe een opleiding op universitair niveau heeft gevolgd (VGVZ, 2009).
In het hoofdstuk "Vrijgevestigde geestelijk verzorgers" vindt u geestelijk verzorgers die naast hun vrijgevestigde praktijk werkzaam zijn (geweest) in een zorginstelling.
- De herziene brochure geeft ook zicht op het aanbod van geestelijk verzorgers in ziekenhuizen. Deze geestelijk verzorgers kunnen ingeschakeld worden

tijdens een ziekenhuisopname en kunnen waar nodig doorverwijzen. Geestelijk verzorgers uit de ziekenhuizen zijn doorgaans niet zelf extern te consulteren. Indien zij dat wel zijn staan zij ook vermeld in het hoofdstuk “Vrijgevestigde geestelijk verzorgers”.

- Voor de geestelijk verzorgers van de andere reguliere zorginstellingen geldt dat zij zijn opgenomen in de herziene brochure onder voorwaarde dat zij ook extern zijn te consulteren óf toegang hebben tot een breed netwerk van geestelijk verzorgers / geestelijk begeleiders die extern zijn te consulteren.
- Verder moeten geestelijk verzorgers en geestelijke begeleiders voor vermelding in de brochure hun gegevens schriftelijk aanleveren, en schriftelijk toestemming verlenen voor het plaatsen van hun gegevens op de website van het Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden. Degenen die nog niet zijn vermeld maar wel willen worden opgenomen in de brochure kunnen contact opnemen met het Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden.
- De brochure is digitaal beschikbaar via de website van het Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden. De brochure kan vanaf de website als pdf-document worden gedownload en geprint.
Vanaf maart 2011 kan de brochure ook als A5 boekje bij het Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden worden besteld.

Aan het consulteren van de geestelijk verzorgers en geestelijk begeleiders kunnen kosten verbonden zijn. Het honorarium van een geestelijk verzorger bedraagt ongeveer 100,00 euro per uur. Van dit tarief kan door omstandigheden in overleg worden afgeweken.

Voor geestelijk begeleiders geldt ook dat zij een tarief kunnen rekenen, en vrijwilligers kunnen vragen om een reis- en onkostenvergoeding.

Opbouw lijst

De lijst geestelijke begeleiding in de laatste levensfase is als volgt opgebouwd:

- Per levensbeschouwelijke -, religieuze stroming is er een lijst van geestelijk verzorgers / geestelijk begeleiders opgesteld met contactgegevens.
- Achtereenvolgens komen de volgende levensbeschouwelijke -, religieuze stromingen aan bod: Bahá-i en Soefisme, Boeddhisme, Christendom, Consulenten spiritualiteit en zingeving, Hindoeïsme, Humanisme, Islam, Jodendom, Vrijgevestigde geestelijk verzorgers en tenslotte Uitvaartondernemingen.
- Iedere vermelding bestaat uit de rubrieken organisatie en organisatieadres, contactgegevens van de organisatie, functie en naam van de geestelijk

verzorger of geestelijk begeleider en de gegevens die nodig zijn om contact op te nemen met de betreffende geestelijk verzorger of geestelijk begeleider.

- Tenslotte is er een rubriek waarin informatie gegeven wordt over de hulp die de geestelijk verzorger/begeleider kan bieden, voor welke (specifieke) patiëntengroep men beschikbaar is en/of gespecialiseerde geestelijke zorg kan zoeken in het eigen netwerk.
- Voor aanvullende informatie zie ook E.G. Hoekstra en M.H. Ipenburg: Wegwijs in religieus en levensbeschouwelijk Nederland. Handboek religies, kerken, stromingen en organisaties, Kok Kampen, 3e druk 2000, ISBN 9043500283.

Bahá-i gemeenschap en Soefisme

Bahá-i

De bahá-i religie heeft ten doel alle mensen te verenigen in één gemeenschappelijk geloof. De bahá-i zijn de volgelingen van Bahá u lláh, de beloofde van alle tijden. De mensheid zal in een toekomst van vrede en harmonie samenleven. De aarde is slechts één land waarvan alle mensen de burgers zijn. Het is niet de bedoeling dat mensen zich een beeld maken van God. De schepping is geboren uit de liefde van God. God zal ons nooit alleen laten en zonder leiding. Steeds als de mensheid van God af dreigt te raken worden manifestaties van het Goddelijke naar de wereld gezonden om mensen te helpen.

Soefisme

Hazrat Inayat Khan werd in 1882 geboren in India. Hij bracht de soefi boodschap naar de westerse wereld. De soefi boodschap is een boodschap van eenheid, geestelijke vrijheid, liefde, harmonie en schoonheid, bestemd voor de gehele mensheid. Het soefisme roept mensen op tot de ontroering van het hart, waardoor de ziel ontwaakt.

Organisatie: **Bahà-i Nederland**
Organisatieadres: Riouwstraat 27
2585 GR Den Haag
070 - 355 40 17
Contactpersoon: Hr. A. (Ali) Alikhah, functionaris plaatselijke
geestelijke raad van de Bahà-i.
Contact gegevens: 06 - 532 693 48
Alikhah@casema.nl
Doelgroep: Dhr. Alikhah biedt zelf geen geestelijke zorg, echter kan
bemiddelen naar geestelijke zorg voor Bahà-i.

Organisatie: **Soefi Beweging Nederland**
Organisatieadres: Anna Paulownastraat 78
2518 BJ Den Haag
070 - 364 45 90
Website: www.soeficentrumdenhaag.nl
Email: sufipublications@hetnet.nl
Geestelijk begeleider: Mw. Maria van Zutphen
Contact gegevens: 070 - 386 68 68
mvanzutphen@12move.nl
Doelgroep: Algemeen geestelijke zorg aan iedereen o.a. soefi's.
Biedt: spirituele oefeningen, soefigebeden, gesprekken
over zingeving / afronden leven op aarde, meditatie.

Boeddhisme

Het boeddhisme is gesticht door Siddhartha Gautama de Boeddha, geboren in 560 voor Christus. Siddhartha was een rijke Indische prins die het lijden in de wereld niet meer aan kon zien en zich terugtrok om te mediteren. Het boeddhisme wil mensen de weg wijzen om zich te bevrijden van alle aardse lijden. Wie inziet dat de eigen waarneming van de werkelijkheid niet gelijk is aan de objectieve werkelijkheid kan zichzelf voor lijden behoeden en de verlichting bereiken. Wie uiteindelijk verlichting bereikt geniet het Nirwana, enerzijds beschreven als een staat van de grootste volheid, anderzijds als een staat van volledige leegte.

Binnen het boeddhisme bestaan er twee hoofdstromingen: het hinayana boeddhisme (kleine voertuig) de meest oorspronkelijke en zuivere richting, leert dat de verlossing voor weinigen weggelegd is.

Het mahayana boeddhisme (grote voertuig) leert dat verlossing voor velen is weggelegd.

Organisatie:	Boeddhistisch Centrum Haaglanden
Organisatieadres:	Maasstraat 182 2515 AE Den Haag
Telefoon:	070-3355157
Email:	info@bchaaglanden.nl
Website:	www.bchaaglanden.nl
Boeddhistisch geestelijk verzorger:	Hr. D. (Dharmachari) Varamitra, Hoofd Boeddhistische Geestelijke Verzorging Ministerie van Justitie
Contact gegevens:	070 - 3350912 varamitra@bchaaglanden.nl
Doelgroep:	Mensen van zowel hinayana als mahayana richting met zingevingvragen rond ziekte, ouderdom en dood. Biedt: meditatie, mantra en sutra recitatie, persoonlijke begeleiding, uitvaartbegeleiding, nazorg voor familie.

Christendom

Het christendom is een religie die gebaseerd is op het leven van Jezus Christus zoals dit wordt beschreven in het Nieuwe Testament. Centraal staan zijn prediking, kruisdood en verrijzenis.

Het christendom is een monotheïstische godsdienst; christenen belijden het geloof in één God. De christenen geloven dat Jezus Christus de zoon van God is en de verlosser, die werd voorspeld en aangekondigd in het Oude Testament.

Binnen het christendom zijn twee hoofdstromingen te onderscheiden:

I. *Het oosters christendom*, ontstaan in het oostelijk deel van het Romeinse Rijk, met zijn vroegere hoofdcentrum Constantinopel (later Byzantium en tegenwoordig Istanbul). De paus in Rome wordt niet als hoofd van de kerk erkend. Hoofd van de kerk is volgens het oosters christendom alleen Christus. Zijn opstanding wordt iedere zondag in de ‘Goddelijke Liturgie’ gevierd. Het oosters christendom heeft een mystieke inslag. Iconen zijn essentieel voor de geloofsbeleving.

II. *Het westers christendom*, ontstaan in het westelijk deel van het Romeinse Rijk, sinds de 16e eeuw verdeeld in het katholicisme en het reformatorisch christendom.

De katholieke stroming. Hiertoe behoort de rooms-katholieke kerk met de paus in Rome als geestelijk leidsman. Dit is de grootste kerkorganisatie binnen het gehele christendom. Ook de oud-katholieke kerk en de anglicaanse kerk, die de functie van paus in Rome niet in leergezag erkennen, behoren tot de katholieke stroming. Centraal staan de zeven sacramenten doop, vormsel, huwelijk, wijdingen, ziekenzalving, biecht, eucharistie, die voor de gelovigen het heil in Christus present stellen.

Vele groeperingen zijn voortgekomen uit de zestiende-eeuwse reformatie (ook wel protestantisme genoemd): het lutheranisme, het calvinisme, de doperse bewegingen, het baptisme, de pinkster- en de evangelische beweging. Vooral het calvinisme splitste zich in vele kerkgenootschappen.

(Bron: Wegwijzer in religies en levensbeschouwingen voor zorgverleners, Universitair Medisch Centrum Utrecht, versie juni 2009)

Organisatie:	Christelijke Gemeenschap “De Ware Wijnstok”
Geestelijk begeleider:	Pastor hr. J. Khoenkhoen
Geestelijk begeleider:	Mw. T. Ramesar, vrijwilliger
Contact gegevens:	079 - 362 44 23
Email:	warewijnstok@yahoo.com
Doelgroep:	Christelijke Hindoestanen.

Organisatie:	Evangelisch Lutherse Gemeente
Organisatieadres:	Lutherse Burgwal 7-9

Telefoon: 2512 CB Den Haag
Tel. 070-3636610
Email: mail@luthersdenhaag.nl
Website: www.luthersdenhaag.nl
Gemeentepredikant Ds. E. de Fouw
Contactgegevens: 070-3889515
erwindefouw@ziggo.nl
Gemeentepredikant: Mw. ds. W.T.V. Verhoeven
Contactgegevens: 070-3470873
Doelgroep: Christenen, allen die hulp nodig hebben.

Organisatie: **EGB Evangelische Broeder Gemeente**
Organisatieadres: (Kerkgebouw) Chasséstraat 1
2518 RV Den Haag
Contactgegevens: 070-3454259
Website: www.ebghaaglanden.nl
Geestelijk begeleider: Zuster mw. G.O. (Georgine) Bendt – Wijsman,
pastoraal werkster
Contact gegevens: 06-16280897
Email: g.wijsman@casema.nl of: g.wijsman@live.nl
Doelgroep: mensen van Afrikaanse, Afrikaans-Surinaamse,
Antilliaanse en Arubaanse herkomst, Hindoestanen.
Biedt: begeleiding op geleide van hulpvraag, samen op
weg gaan en de ander helpen om antwoorden te zoeken
op zingevingsvragen vanuit geloof, levensbeschouwing
en spiritualiteit.

Organisatie: **HagaZiekenhuis**
Organisatieadres: Locatie Sportlaan en Juliana Kinder Ziekenhuis
Sportlaan 600, 2566 MJ Den Haag
Contactgegevens: 070- 210 0000
Organisatieadres: Locatie Leyweg
Leyweg 275, 2545 CH Den Haag.
Contactgegevens: 070- 210 0000
Geestelijk verzorger: Hr. drs. J.B. Beijk (pastor Bosco Beijk) (geregistreerd
VGvZ), op alle locaties werkzaam.
Contactgegevens: 070- 210 0000
b.beijk@hagaziekenhuis.nl
Doelgroep: Alle mensen die opgenomen zijn in het
HagaZiekenhuis, alle culturele achtergronden en zo
nodig wordt doorverwezen.

HagaZiekenhuis geestelijk verzorgers worden bij terminale begeleiding ingeschakeld om zowel patiënt als naasten bij te staan en verzorgen eveneens de gewenste rituelen daarbij.

Organisatie: **Rooms-katholieke Parochie Sint Agnes**
Is onderdeel van de Spaanstalige gemeenschap Oscar Romero.

Organisatieadres: Beeklaan 188
2562 AP Den Haag

Telefoon: 070 - 365 77 29

Email: agnespar@xs4all.nl

Website: www.sintagnes.com

Geestelijk begeleider: Parochievicaris hr. J. (Johnny) Rivadeneira Aldás

Contact gegevens: 070-3657729 / 06-81154098

Email: elias2064@gmail.com

Doelgroep: Voor Nederlands en Spaans sprekende katholieken, met name voor mensen van Antilliaanse, Arubaanse, Zuid-Amerikaanse, Spaanse en Italiaanse herkomst.
Spreekt Spaans, Nederlands en Italiaans.

Organisatie: **'t Lange Land Ziekenhuis**

Organisatieadres: Toneellaan 1
2725 NA Zoetermeer

Telefoon: 079-3462626

Geestelijk verzorger: Mw. L. Hendriks-Vaessen (geregistreerd VGVZ)

Contactgegevens: 079-3462668
l.hendriks@llz.nl

Geestelijk verzorger: Hr. ds. P.A. Wilbrink (geregistreerd VGVZ)

Contactgegevens: 079-3462668
wilbriP1@llz.nl

Doelgroep: (Christelijke) patiënten die zijn opgenomen in het ziekenhuis.

Organisatie: **Medisch Centrum Haaglanden (MCH)**

Organisatieadres: Locatie MCH-Westende
Lijnbaan 32 Den Haag
Postbus 432
2501 CK Den Haag

Contactgegevens: 070-3302000

Website: www.mchaaglanden.nl

Organisatieadres: Locatie MCH-Antoniushove
Burg. Banninglaan 1
Postbus 411
2260 AK Leidschendam

Contactgegevens: 070-3574444
Website: www.mchaaglanden.nl

Geestelijk verzorger: Hr. Ad de Gruijter (geregistreerd VGVZ), locatie Westeinde

Contactgegevens: 070-3302556
a.de.gruijter@mchaaglanden.nl

Doelgroep: Rooms-katholieke mensen opgenomen in het MCH, alle culturele achtergronden, zo nodig wordt doorverwezen. MCH geestelijk verzorgers worden bij terminale begeleiding ingeschakeld om zowel patiënt als naasten bij te staan en verzorgen eveneens de gewenste rituelen daarbij.

Geestelijk verzorger: Mw. Willy Hoogendoorn (geregistreerd VGVZ), locatie Westeinde

Contactgegevens: 070-3302557
Willy.hoogendoorn@mchaaglanden.nl

Doelgroep: Rooms-katholieke mensen opgenomen in het MCH van alle culturele achtergronden, zo nodig wordt doorverwezen. MCH geestelijk verzorgers worden bij terminale begeleiding ingeschakeld om zowel patiënt als naasten bij te staan en verzorgen eveneens de gewenste rituelen daarbij.

Geestelijk verzorger: Mw. Irene Visser (geregistreerd VGVZ), locatie Westeinde

Contactgegevens: 070-3302546
i.visser@mchaaglanden.nl

Doelgroep: Protestantse mensen opgenomen in het MCH, alle culturele achtergronden, zo nodig wordt doorverwezen. MCH geestelijk verzorgers worden bij terminale begeleiding ingeschakeld om zowel patiënt als naasten bij te staan en verzorgen eveneens de gewenste rituelen daarbij.

Geestelijk verzorger: Hr. Bertus Wessel (geregistreerd VGVZ), locatie Antoniushove

Contactgegevens: 070-3574059
b.wessel@mchaaglanden.nl
Doelgroep: Rooms-katholieke mensen opgenomen in het MCH van alle culturele achtergronden, zo nodig wordt doorverwezen.
MCH geestelijk verzorgers worden bij terminale begeleiding ingeschakeld om zowel patiënt als naasten bij te staan en verzorgen eveneens de gewenste rituelen daarbij.

Organisatie: **Protestantse Gemeente Den Haag - ZW Pastorale diensten**, deze predikanten zijn verbonden aan de Protestantse Gemeente van 's-Gravenhage (PGG)

Predikanten: Hr. ds. J. Korf
Mw. ds. H. Kamphuis
Hr. ds. M. Burema
Hr. ds. J. Eikelboom
Hr. ds. R. van Essen
Hr. ds. N. Riemersma
Hr. ds. C. Verspuij

Contactgegevens: www.pastoralediensten.nl
Doelgroep: Bieden o.a. de volgende diensten: spirituele / pastorale begeleiding bij ziekte, sterven en rouw (verwerking).
Werkterrein: Den Haag Zuid-West.

Organisatie: **Protestantse Gemeente 's-Gravenhage**. Voor andere wijkkerken in Den Haag van de PGG.

Beleidssecretaris: Mw. M. (Margriet) Quarles van Ufford

Contactgegevens: 070 - 385 87 07 / 06 - 121 126 51

Diamanthorst 187

2592 GD Den Haag

Email: mquarlespgdh@xs4all.nl

Website: www.kerkelijkbureaupgdh.nl

Doelgroep: Via dit contactadres zijn predikanten van andere wijkkerken van de PGG op te vragen.

Organisatie: **Stek (Stad en Kerk) Protestantse Kerk Parkstraat 32**
w.o. platform migrantenkerken in Den Haag

Organisatieadres: Parkstraat 32, Postbus 371,
2501 CJ Den Haag

Telefoon: 070-3181616

Email: info@steknet.nl
Doelgroep: Een breed netwerk van geestelijk verzorgers en geestelijk begeleiders vanuit zeer diverse culturele achtergronden is beschikbaar.

Organisatie: **Stichting Bronovo-Nebo**
Organisatieadres: Ziekenhuis Bronovo
Bronovolaan 5, 2597 AX Den Haag
Verpleeghuis Nebo
Floris Arntzeniusplein 65, 2597 SP Den Haag
Postadres:
Postbus 96900
2509 JH Den Haag
Telefoon: 070-3124141 (Ziekenhuis Bronovo)
070-3123737 (Verpleeghuis Nebo)
Websites: www.bronovo.nl
www.nebo.nl
Geestelijk verzorger: Mw. ds. Engelen Hulsman (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 070-3124241
ehulsman@bronovo.nl
Geestelijk verzorger: Hr. pastor Jan Koeleman (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 070-3124510
jkoeleman@bronovo.nl
Geestelijk verzorger: Mw. ds. Wilna Steenbergen (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 070-3124516
wsteenbergen@bronovo.nl
Doelgroep: Alle patiënten die zijn opgenomen in het Ziekenhuis Bronovo en voor alle bewoners van het verpleeghuis Nebo.

Organisatie: **SHAA St. Hulp aan Antillianen en Arubanen**
Organisatieadres: Briandplaats 62
3068 JJ Rotterdam
Contact gegevens: 010-844 65 97
Email: stichtingshaa@hotmail.com
Geestelijk begeleider: Hr. N.J.P. Poulina, pastoraal werker
Telefoon: 010-8446597
Email: maritzapoulina@hotmail.com
Doelgroep: Rooms-katholieke mensen van Antilliaanse en Arubaanse herkomst.
Biedt: begeleiding van naaste familieleden door gebed en culturele begeleiding.

Organisatie: **SHAA St. Hulp aan Antillianen en Arubanen**
Organisatieadres: Briandplaats 62
3068 JJ Rotterdam
Contact gegevens: 010-844 65 97
Geestelijk begeleider: Mw. C.P. Poulina, pastoraal werker
Telefoon: 010-8446597
Email: maritzapoulina@hotmail.com
Doelgroep: Rooms-katholieke mensen van Antilliaanse en Arubaanse herkomst.
Biedt: begeleiding naar de laatste levensfase met gebed, helpen met processie, voorganger bij uitvaartdienst, gebedsdagen houden naar wens, traditie en cultuur gebeuren.

Organisatie: **Voor andere kerken en christelijke geloofsgemeenschappen in Den Haag**
Predikant: Mw. ds. Margarithe Veen, secretaris Haagse Gemeenschap van Kerken (HGK)
Contactgegevens: 070-3504478
Doelgroep: Via deze predikant zijn geestelijk verzorgers van andere kerken en andere geloofsgemeenschappen op te vragen.

Ook bij de helpdesk en consultatieteam voor palliatieve zorg in de regio Haaglanden is een lijst met kerken en christelijke geloofsgemeenschappen op te vragen.

Geestelijk verzorger: Hr. Rico Kremer, consultant Helpdesk en consultatieteam Palliatieve Zorg regio Haaglanden
Contactgegevens: 088-1232450
Email: palliatiefconsult@transmuralezorg.nl
Doelgroep: Biedt: advies over doorverwijzing voor palliatieve patiënten en hulpverleners in de thuissituatie met begeleidingsvragen mbt spiritualiteit en zingeving en ethiek.

Organisatie: **WZH Waterhof / Hospice**
Organisatieadres: Polanenhof 130
2548 MP Den Haag
Contact gegevens: 070 - 890 2000
Website: www.WZH.nl
Geestelijk verzorger: Hr. J. (Hans) de Rie (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 015 -2159459 / 06 - 206 215 39

Doelgroep:

jderie@mac.com

Mensen van Afrikaanse, Afrikaans-Surinaamse, Antilliaanse en Arubaanse, Indische en Midden-Amerikaanse herkomst.

Biedt: gesprekken (ongeacht levens- of religieuze overtuiging), katholieke en protestantse rituelen, waar nodig hulp bieden om tot verzoening te komen met elkaar.

Consulenten spiritualiteit en zingeving

In dit hoofdstuk vindt u een aantal geestelijk begeleiders die zichzelf goed kunnen vinden in de omschrijving “consulent spiritualiteit en zingeving”.

Het gaat om mensen die niet als geestelijk verzorger zijn opgeleid maar vanuit diverse opvattingen, kennis en ervaring wel geestelijke begeleiding verlenen aan mensen van verschillende levensbeschouwelijke en culturele achtergronden.

Bij iedere geestelijk begeleider vindt u een omschrijving van de doelgroep en de vorm van begeleiding die de betreffende persoon biedt.

Organisatie: **Brahma Kumaris Spirituele Academie (BKSA)**

Den Haag

Organisatieadres: Zeestraat 50

2518 AB Den Haag

Geestelijk begeleider: Mw. M.L. (Marie-Lisette) Derks, coördinator
Academie, afdeling Den Haag

Contact gegevens: 070 - 346 13 33

Email: Marie-Lisette.derks@nl.bkwsu.org

Doelgroep: Algemene universele spiritualiteit staat open voor iedereen.

In de praktijk maken veel mensen van Surinaams-Hindoestaanse herkomst gebruik van de ondersteuning van de academie.

Mw. spreekt ook Engels. Hindi is mogelijk via een directe collega.

Geestelijk begeleider: **Hr. A. (André) Mosis**, vrijwilliger

Contact gegevens: 06 - 223 795 24 / 070-3265628

andre.mosis@gmail.com

Website: www.klm-methode.com

Doelgroep: Biedt begeleiding aan mensen van Afrikaans-Surinaamse herkomst (Marrons) die hun oude Afrikaanse geloof praktiseren. Bidden volgens Marrontraditie, contact / onderhoud met familieleden indien gewenst.

Spreekt Nederlands, Surinaams (Sranan Tongo) en Okanisi

Organisatie: **Carucha Schwencke**

Praktijk voor Psychosociale therapie, mindfulness en coaching

Organisatieadres: Marnixstraat 61

2518 PW Den Haag
Geestelijk begeleider: Mw. C. (Carucha) Schwencke
Contact gegevens: 070 – 8874174
Email: carucha@schwencke.org
Website: www.duopraktijk.org/carucha
www.mediteren-in-eenvoud.org
Doelgroep: Gespecialiseerd in interculturele hulpverlening. Breed inzetbaar bij alle culturen.
Biedt ondersteuning vanuit een open, cultuursensitieve houding bij zingevingvragen rond dood, rouw en verlies.

Organisatie: Stichting Mara
Organisatieadres: Westeinde 101a
2512 GW Den Haag
070-3585025
Website: www.maraprojecten.nl
Geestelijk begeleider: Hr. Hermen van Dorp, consulent geestelijke zorg
Contactgegevens: 070-3585025
Email: hermen@maraprojecten.nl
Doelgroep: Mensen van Afrikaanse en van Afrikaans-Surinaamse herkomst.
Verleent geestelijke zorg aan mensen met hiv / aids in Rotterdam en Den Haag voor stichting Mara.
Biedt o.a. ook geestelijke zorg in de palliatieve fase en bij sterven, overdenking bij begrafenis / crematie en nazorg aan nabestaanden.

Hindoeïsme

Het hindoeïsme is een samensmelting van vele godsdiensten, verschillende filosofieën en tradities. Er is geen echte eenheid van opvattingen en ook niet in de rituelen. Per land en cultuur kunnen rituelen verschillen. Van oorsprong is het hindoeïsme thuis op het Indiase subcontinent. Het omvat alle religies, die zich op een of andere manier oriënteren op de oudste geschriften van de Indiase cultuur, de Veda's (veda=weten).

Naast de Veda's zijn er nog andere gezaghebbende werken zoals:

- de Upanishaden (filosofische werken)
- de Brâhamana's (handboeken voor rituelen)
- de Purana's (verhandelingen over kosmologie, het leven van heiligen, vorstenhuizen etc)
- de Râmâyana (het levensverhaal van Râma)
- de Mahâbhâratha (beschrijft de strijd tussen twee takken van een vorstenhuis, Sri Krishna speelt hierin een belangrijke rol). Een onderdeel hiervan is de Bhagvad Gitâ.

De benaming 'hindoeïsme' komt niet van de hindoes zelf, maar werd door anderen gegeven aan de religies van India. Als hindoes zelf hun religie al een naam willen geven, spreken ze van 'Sanâtana Dharma' ofwel 'Eeuwige Waarheid' of 'Eeuwige Traditie'.

Een kerngedachte van het hindoeïsme is, dat de wezenlijke bestemming van de mens ligt in de vereniging van de individuele ziel (atman) met het goddelijke of het kosmische (Brahma). Dat wil zeggen, dat de mens zich moet bevrijden uit de kringloop van geboorte en dood, samsâra geheten. Deze ideale toestand heet mûksha of mukti (=bevrijding, verlossing). Om dit doel te bereiken, doorloopt de ziel in meerdere aardse levens (reïncarnaties) een leerproces. Hoe vaak een ziel moet reïncarneren, hangt af van het karma dat iemand heeft opgebouwd.

De verlossing kunnen we bespoedigen door onszelf spiritueel te ontwikkelen en door onze handel en wandel (karma) in overeenstemming te brengen met onze dharma, de wezenswet.

Alles en iedereen heeft een dharma. Zo is het de dharma van de zon om licht en warmte te geven en van de koe om melk te geven. De dharma van de mens is het totaal van zijn gedragsregels, waarin geloof en godsdienst zijn ingebed. Van iemand, die zich aan zijn dharma houdt, wordt verondersteld dat hij de kosmische orde of het leven niet verstoort.

Dharma is echter niet een vast omlijnd begrip. Het heeft alles te maken met de positie van het moment waarop en de omstandigheden waarin iemand zich ergens bevindt: als kind, als ouder, als echtgenoot, als werkgever, als werknemer, als regeerder, als burger etc.

Hoofdstromingen binnen het hindoeïsme zijn: sanatana dharm en arya samaj. (Bron: Wegwijzer in religies en levensbeschouwingen voor zorgverleners, Universitair Medisch Centrum Utrecht, versie juni 2009)

Geestelijk begeleider: **Mw. H. (Henna) Mathura - Dewkinandan**
Contact gegevens: 070 - 367 11 09 / 06 - 242 018 47
Trude Mertenslaan 10
2545 EM Den Haag
hdmathura@yahoo.com

Doelgroep: Hindoes van de stroming sanatan dharm en overige hindoes.
Begeleiding: Samen bidden, mediteren, bhadjan zingen, voorlezen uit de heilige geschriften. Biedt begeleiding en nazorg zowel aan de patiënt als aan de nabestaanden. Spreekt Hindi en Nederlands.

Geestelijk verzorger: **Hr. Arjun Sharma, pandit**
Contact gegevens: 070 - 399 72 45
Doelgroep: Sanathan dharm
Spreekt Hindi en Nederlands.

Geestelijk verzorger: **Hr. A. (Attry) Ramdhani, pandit**
Contact gegevens: 06 - 330 551 54
Email: a.ramdhani@live.nl
Doelgroep: Algemeen Hindoestaans, mensen van Surinaams-hindoestaanse herkomst.
Biedt: zingevingsprekken, spirituele en rituele begeleiding.
Spreekt Hindi en Nederlands.

Organisatie: **Medisch Centrum Haaglanden (MCH)**
Organisatieadres: Locatie MCH-Westende
Lijnbaan 32 Den Haag
Postbus 432
2501 CK Den Haag

Contactgegevens: 070-3302000
Website: www.mchaaglanden.nl

Geestelijk verzorger: Hr. Attry Ramdhani (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 070-3302544
a.ramdhani@mchaaglanden.nl

Doelgroep: Hindoes van de stroming sanathan dharm, spreekt Nederlands en Hindi.
MCH geestelijk verzorgers worden bij terminale begeleiding ingeschakeld om zowel patiënt als naasten

bij te staan en verzorgen eveneens de gewenste rituelen daarbij.

Organisatie: **Vereniging Asan-Arya Samaj Nederland**
Organisatieadres: Regentesselaan 233
2562 CZ Den Haag
Contactgegevens: 070-3451652
Geestelijk begeleider: Hr. L. Badloe Jagesar, pandit
Contact gegevens: 070-3279769
Email: lbadloe@hotmail.com
Doelgroep: Arya samaj, mensen van Surinaams-Hindoestaanse herkomst.
Biedt: een zoveel mogelijk passende begeleiding, mantrarecitatie en gebed, respect en eerbied voor de persoon, begeleiding van naasten, bereikbaarheid / zichtbaar aanwezig zijn.

Humanisme

Het humanisme is een levensbeschouwing die bij het interpreteren van de wereld en de plaats van mensen daarin uitgaat van de redelijke en zedelijke vermogens van de mens.

Het woord humanisme komt van het Latijnse woord *humanitas* en dat betekent: mens zijn en streven naar menselijkheid. Humanisten hebben geen definitieve antwoorden op levensvragen, twijfelen en zoeken naar antwoorden zijn kenmerkend voor het humanisme. Men doet daarbij geen beroep op bovenmenselijke machten of krachten zoals een God.

Bij humanisten staan waarden en normen altijd in het perspectief van menselijke waardigheid. De mens is kostbaar. Centrale waarden die daar invulling aan geven zijn vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en gelijkwaardigheid van alle mensen, ongeacht hun sekse, ras, leeftijd, afkomst, geaardheid en levensovertuiging. Deze waarden zijn richtinggevend als het gaat om persoonlijke en maatschappelijke vragen. Bij existentiële vragen rond leven en dood, bij blijde én tragische momenten in het leven.

Het is een levenshouding die zich kenmerkt door fundamentele openheid en dialoog. Humanisten hechten aan diversiteit en pluriformiteit. Daarom is voor hen de dialoog met andersdenkenden wezenlijk. In gesprek blijven met elkaar gaat boven het uitvergroten van verschillen.

(Bron: Wegwijzer in religies en levensbeschouwingen voor zorgverleners, Universitair Medisch Centrum Utrecht, versie juni 2009)

Organisatie:	CoornhertCentrum
Organisatieadres:	Erasmusplein 87 2532 RG Den Haag
Contactgegevens:	070 - 388 92 13
Website:	www.coornhertcentrum.nl
Geestelijk verzorger:	Hr. W. Groenewoud (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens:	06-19304977 wieger.groenewoud@coornhertcentrum.nl
Doelgroep:	Volwassenen met humanistische levensvisie, echter met name ook ouderen zonder godsdienstige kerkelijke binding. Biedt: bijstand vanuit een niet-godsdienstig kader, gericht op persoonlijke wensen en behoeften. Spreekt de volgende talen: Nederlands, Engels, Duits en Italiaans.

Organisatie:	Respect Zorggroep Scheveningen
Organisatieadres:	Scheveningseweg 76 2517 KZ Den Haag

Contactgegevens: 070-3061020
Website: www.rzgs.nl
Geestelijk verzorger en consulent helpdesk: Hr. drs. Rico Kremer (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 070 - 3061020
r.kremer@rzgs.nl
Doelgroep: Mensen met een humanistische levensvisie.
Biedt: professionele begeleiding bij zin- en zinvragen, ethische advisering, ook voor patiënten in de thuissituatie in stadsdeel Scheveningen / Benoordenhout.
Spreekt: Nederlands, Engels en Duits.

Organisatie: **Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding Rotterdam**
Geestelijk begeleiders: Vrijwilligersorganisatie met professioneel opgeleide sprekers, onderdeel van Humanistisch Verbond
Website: www.humanistischeuitvaart.nl
Contact gegevens: 010 - 482 48 81
t.moree@hetnet.nl
Doelgroep: Humanisten van alle culturen.
Biedt: ondersteuning bij het vormgeven van een passend afscheid, schrijven in overleg met nabestaanden een toespraak en kunnen helpen met de keuze van muziek, een gedicht of ritueel.

Islam

Moslims geloven dat Allah de unieke en enige God is en dat de profeten een belangrijke rol spelen bij het leren kennen van die God. Dit komt tot uitdrukking in de geloofsbelijdenis: “Er is geen God dan Allah, en Mohammed is Zijn Boodschapper”.

Het heilige boek van de islam is de Koran, die aan Mohammed werd geopenbaard. Daarnaast speelt de Soenna, het totaal van alles wat Mohammed heeft gedaan en gezegd, een grote rol in het geloof van moslims. De Soenna bestaat uit verzamelingen hadiths, individuele verslagen van iets dat Mohammed gedaan of gezegd heeft.

Het woord ‘islam’ betekent ‘overgave’ of ‘onderwerping’. Het komt van dezelfde stam als het woord voor vrede (salaam). Ook het woord ‘moslim’ komt daar vandaan. Dit betekent ‘hij die zich overgeeft aan God’.

(Bron: Wegwijzer in religies en levensbeschouwingen voor zorgverleners, Universitair Medisch Centrum Utrecht, versie juni 2009)

Circa 90 % van de moslims zijn soenniet.

De vier belangrijkste soennitische wetscholen zijn: hanafieten, malakieten, shafieten, hanbalieten.

Deze wetscholen hebben dezelfde fundamenteën, maar verschillen slechts in enkele onderdelen. Dit heeft vooral te maken met interpretatie en het wel of niet accepteren van bepaalde ahadith (geschriften).

Enkele andere stromingen zijn:

- sji'isme - leiderschap overgenomen door Mohammeds schoonzoon Ali; volgelingen vooral in Iran en Zuid-Irak. Verder in Pakistan, India, Libanon en enkele Golfstaten. Kenmerk: het gezag van de imam.
- ahmaddiya - profeet en grondlegger: Ghulan Ahmad
- ibadieten
- alevieten
- wahhabieten

Geestelijk begeleider: **Hr. S. Addicks**, vrijwilliger

Contact gegevens: 06 - 183 330 37

Email: abunouh1@hotmail.com

Doelgroep: Biedt ondersteuning in de laatste levensfase aan patiënten in het algemeen en met name aan moslim mannen van Marokkaanse en Turkse afkomst.

Organisatie: **Medisch Centrum Haaglanden (MCH)**

Organisatieadres: Locatie MCH-Westende

Lijnbaan 32 Den Haag
Postbus 432
2501 CK Den Haag
070-3302000
Contactgegevens: 070-3302000
Website: www.mchaaglanden.nl
Geestelijk verzorger: Mw. Ayse Türk (geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 070-3302228
a.turk@mchaaglanden.nl
Doelgroep: Soennitische moslims, spreekt Nederlands en Turks.
MCH geestelijk verzorgers worden bij terminale begeleiding ingeschakeld om zowel patiënt als naasten bij te staan en verzorgen eveneens de gewenste rituelen daarbij.

Organisatie: **Verpleeghuis De Schildershoek (HWW Zorg)**
Organisatieadres: Jacob Catsstraat 325
2515 GK Den Haag
Contactgegevens: 070-3054305
Geestelijk begeleider: Hr. M. Yilmaz, intermediair
Contactgegevens: 06-43083373
Doelgroep: Moslims
Biedt: hulp bij vragen van cliënten die specifiek betrekking hebben op levensbeschouwing of geloof, informatieverstrekking aan verwijzers, een plek geven aan emoties, situaties, gebeurtenissen in de levensbeschouwelijke overtuiging.
Spreekt: Nederlands, Arabisch, Turks.

Jodendom

De geschiedenis van het joodse volk staat beschreven in de Tenach. In dit heilige boek staan gebeurtenissen beschreven over het verbond van God met het Joodse volk, de uittocht uit Egypte, de ontvangst van de Wetten door de profeet Mozes en de verovering van het beloofde land Kanaän. Tijdens de uittocht uit Egypte ontving Mozes de Tien Geboden waaraan iedere Jood zich hoort te houden. Het jodendom is een monotheïstische godsdienst. Joden geloven in de komst van een Messias, een ideale heerser die heil zal brengen.

Stromingen

Men kan het jodendom op verschillende manieren beleven en inhoud geven. Sommigen leggen de nadruk op religie, anderen op verbondenheid met de staat Israël, weer anderen voelen een lotsverbondenheid met het joodse volk. En men kan zich aangetrokken voelen tot één van de volgende stromingen. Vaak komen in één persoon meerdere aspecten tot uiting.

Chassidisme:

Mystieke, orthodoxe stroming, ontstaan in de 18 de eeuw in Oost-Europa. Centraal staat de mystieke leer van de Kabbala. Kenmerkend hiervoor is de opvatting dat God alomtegenwoordig is in de wereld en innerlijk aanwezig is in de mens en zijn handelen.

Zionisme:

De naam van deze beweging houdt verband met het verlangen om terug te keren naar het oorspronkelijke vaderland, gesymboliseerd door Zion, de berg waarop Jeruzalem ligt. Het is een politieke beweging, die zich de stichting ten doel stelde van een publiekrechtelijk gewaarborgde eigen woonplaats voor het joodse volk in Palestina.

Orthodox-joods:

Orthodox-joodse groeperingen gaan uit van het volledig goddelijk geïnspireerde en onwijzigbare karakter van het joodse geloof, gebaseerd op de schriftelijke en mondelinge leer, beide aan Mozes geopenbaard op de berg Sinaï.

Liberaal-joods:

Het liberale jodendom gaat ervan uit dat de goddelijke openbaring zich niet beperkt tot de berg Sinaï, maar voortdurend, aan elke generatie, kan plaatsvinden. Er is ruimte voor aanpassingen aan de moderne tijd.

(Bron: Wegwijzer in religies en levensbeschouwingen voor zorgverleners, Universitair Medisch Centrum Utrecht, versie juni 2009)

Organisatie:	Liberaal Joodse gemeente Beth Jehoeva
Organisatieadres:	Prinsessegracht 26 2514 AP Den Haag
Contactgegevens:	070 – 7504680
Website:	www.ljgdenhaag.nl
Email:	info@ljgdenhaag.nl

Geestelijk begeleider: Rabbijn K. J. Leinwand
Contact gegevens: 070 - 7504680
info@ljgdenhaag.nl
Doelgroep: Biedt: de gewenste en noodzakelijke geestelijke
begeleiding voor mensen met een (liberaal) joodse
achtergrond.
Spreekt: Engels en Hebreeuws.

Vrijgevestigde geestelijk verzorgers

Ook bij de “vrij” gevestigde geestelijk verzorger staan waarden en normen in het perspectief van menselijke waardigheid. De menselijke waardigheid staat dus centraal. Het specifieke verschil is dat vanuit deze opvatting ook hulp geboden wordt aan mensen die niet meer praktiserend of nooit lid van een kerkgenootschap of humanistisch genootschap zijn geweest, maar wel behoefte hebben aan begeleiding bij sterven, ondersteuning bij overlijden en het verrichten van uitvaartrituelen, zoals bijvoorbeeld een uitvaartdienst. In overleg wordt overeengekomen welke vorm het best past bij de hulpvraag.

Geestelijk verzorger: **Hr. drs. J. B. Beijk** (pastor Bosco Beijk)
(geregistreerd VGVZ)
Contactgegevens: 06 - 23725861
b.beijk@hagaziekenhuis.nl
Doelgroep: Geestelijk verzorger in het HagaZiekenhuis. Is ook
daarbuiten te consulteren voor rooms-katholieken en
mensen die niet meer aan een kerkgenootschap
verbonden zijn en wel behoefte hebben aan geestelijke
verzorging.
Biedt stervensbegeleiding, uitvaartrituelen,
rouwverwerking.
Spreekt Nederlands, Engels, Duits en Frans.

Geestelijk verzorger: **Hr. M. van der Put**
Contactgegevens: De Pastorale Partner
06- 21597724
Website: www.depastoralepartner.nl
Doelgroep: Veel ervaring als pastor in zorginstellingen en in 2002
een eigen pastoraal bureau opgericht. Biedt geestelijke
begeleiding aan christelijke mensen met name ook als
mensen wel gelovig zijn maar niet meer direct met een
kerk verbonden zijn, zowel rooms-katholiek als
protestant. Biedt een luisterend oor en probeert aan te
sluiten op het eigen verhaal van mensen. Verzorgt o.a
begeleiding van zieken en stervenden en
uitvaartdiensten.
Spreekt Nederlands en een beetje Engels.

Geestelijk verzorger: **Hr. A. (Attry) Ramdhani**, pandit (geregistreerd
GVZ)
Contactgegevens: Hindoetempel Shri Rammandir

Mijtenstraat 183, 2525 VC Den Haag
06-33055154 / 070-3895093

Doelgroep: Hindoes, spreekt Nederlands en Hindi.

Geestelijk verzorger: **Mw. drs. ds. M.-A. Sijbrandij-Verbist** (geregistreerd VGVZ)

Contactgegevens: 070-3688492
ma@sijbrandij.net

Doelgroep: Protestantse christenen en mensen met een andere levensbeschouwelijke overtuiging.
Biedt: gesprekken over zingeving, stervensbegeleiding: het verzorgen van de rouwdienst, hulp bij rouwverwerking.

Geestelijk begeleider: **Hr. M. Yilmaz**, intermediair, hulpverlener

Contactgegevens: 06-43083373

Doelgroep: Gespecialiseerd in interculturele hulpverlening. Breed inzetbaar bij moslim gemeenschap.
Biedt: hulp bij vragen van cliënten die specifiek betrekking hebben op levensbeschouwing of geloof, informatieverstrekking aan verwijzers, een plek geven aan emoties, situaties, gebeurtenissen in de levensbeschouwelijke overtuiging.
Spreekt: Nederlands, Arabisch, Turks.

Uitvaartondernemingen

De in dit hoofdstuk genoemde uitvaartondernemingen hebben ervaring in het verzorgen van de uitvaart van mensen van verschillende levensbeschouwelijke en culturele achtergronden.

Organisatie: **Monuta multiculturele uitvaartverzorging**
Organisatieadres: Laan van Eik en Duinen 38
2564 GT Den Haag
070 - 3021933
Email: asomer@monuta.nl
Geestelijk begeleider: Hr. A. (Arnie) Somer, uitvaartverzorger
Doelgroep: Multiculturele uitvaartverzorging die rekening houdt met de gebruiken en tradities in verschillende culturen, werkzaam voor Monuta in heel Nederland.
Dhr. Somer spreekt Hindi, Nederlands en Sranan Tongo.

Organisatie: **Ouwerkerk begrafenis en crematieverzorging**
Organisatieadres: Wezerdreef 11
3562 BC Utrecht
Contactpersoon: Mw. M.J.D. Verbree
Contact gegevens: 030 - 2615573
info@tap-ouwerkerk.nl
www.ouwerkerk-uitvaart.nl
Doelgroep: Gespecialiseerd in het begeleiden van uitvaarten indien mensen in het land van herkomst begraven willen worden.

Organisatie: **Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding Rotterdam**
Geestelijk begeleiders: Vrijwilligersorganisatie met professioneel opgeleide sprekers, onderdeel van Humanistisch Verbond
Contact gegevens: www.humanistischeuitvaart.nl
010 - 482 48 81
Doelgroep: Humanisten van alle culturen.
Biedt: ondersteuning bij het vormgeven van een passend afscheid, schrijven in overleg met nabestaanden een toespraak en kunnen helpen met de keuze van muziek, een gedicht of ritueel.

Organisatie: **UitvaartZorgDiensten B.V.**
Organisatieadres: Van Der Helm Uitvaartzorg

Kerkweg 24, 2631 CD Nootdorp

Diverse rouwcentra beschikbaar o.a.

Rouwcentrum Waldeck in Den Haag

Rouwcentrum Sorghvliet in Den Haag

Uitvaartcentrum Nootdorp te Nootdorp

Rouwkamer Schoorwijk te Leidschendam

Website:

www.vdhuz.nl

Contactpersoon:

Hr. Edward van der Helm

Contactgegevens:

Regio Haaglanden 070 – 335 03 97

Regio Delflanden 015 – 310 16 43

Doelgroep:

Met respect voor de persoonlijke geloofs- en/of
levensovertuiging en de daarbij behorende tradities en
gebruiken staan wij de nabestaanden bij en verzorgen
wij een passende uitvaart in geheel Nederland of helpen
wij bij het transport naar het buitenland.
Ruimte voor rituele bewassing.

Colofon

Illustratie

De illustratie op het voorblad is van Len Munnik.

Met dank aan de stichting Mara Den Haag en Rotterdam, voor het gebruik van de illustratie.

Uitgave van

Stichting Transmurale Zorg Den Haag e.o. / Netwerk Palliatieve Zorg
Haaglanden

Netwerk

Palliatieve Zorg
Haaglanden

Netwerk Palliatieve Zorg Haaglanden
Loosduinseweg 55, 5de etage
2571 AA Den Haag
Postbus 90603
2509 LP Den Haag
Tel. 070-7000081
www.netwerkpalliatievezorg.nl/haaglanden

Helpdesk Palliatieve Zorg Haaglanden
Tel. 088-1232450
E-mail: palliatiefconsult@transmuralezorg.nl

Bij de helpdesk en consultatieteam voor palliatieve zorg regio Haaglanden is een lijst met kerken en christelijke geloofsgemeenschappen beschikbaar.